

Bidstond Prediker 1: 12-18

Vorige week heb ik met u de eerste elf verzen van het bijbelboek Prediker gelezen. Salomo, de schrijver van dit boek, begint zijn boek met de stelling dat alles ijdel is (NBG), lucht en leegte (NBV), vluchtigheid (HSV).

Prediker is zijn boek eigenlijk begonnen met de conclusie. In de tekst van vandaag gaat Prediker ons vertellen hoe hij tot zijn conclusie is gekomen. Prediker stelt een onderzoek in naar alles wat er onder de hemel plaatsvindt. Dat begrip 'onder de hemel' en ook 'onder de zon' (1:3) komt regelmatig voor in het bijbelboek Prediker, en is niet onbelangrijk. Want Predikers overtuiging dat alles even zinloos is, zul je inderdaad zelf ook trekken als je niet verder kijkt dan het leven onder de zon. Ik zei vorige week al dat Predikers sombere kijk op deze wereld het verlangen naar de nieuwe wereld moet aanwakkeren. Wie niet verder kijkt dan het leven onder de zon moet uiteindelijk dezelfde conclusie trekken als Prediker: alles is lucht en leegte.

Prediker begint nogmaals met te zeggen wie hij is. Prediker was koning in Jeruzalem over Israël. Met andere woorden, hij is geen kleine jongen. Hij is een vorst die weet wat er te koop is in de wereld. Hij kent het leven van z'n mensen, maar hij heeft ook contacten met andere koningen en wereldleiders. Hij is internationaal geïntereerd. Je kunt niet van hem zeggen dat hij nooit verder heeft gekeken dat z'n neus lang is. Bovendien was er niemand zo geleerd als deze Prediker. Heeft hij niet, toen hij z'n koningschap aanvaardde gevraagd om wijsheid? En God gaf hem die wijsheid. Hij zei: *zie Ik geef u een wijs en verstandig hart, zodat uws gelijke voor u niet geweest is, noch na u zal opstaan (1 Kon.3)* Dat zit allemaal opgesloten in dat ene zinnetje. Ik ben de koning van Israel. Hij is een onnoemelijk wijs iemand, een wereldleider. En deze Prediker wil met alles wat hij in zich heeft een onderzoek doen. Het zette heel zijn hart en al zijn wijsheid in om een onderzoek te verrichten naar alles wat er plaatsvindt. In de volgende hoofdstukken zal hij gaan uitleggen welke gebieden hij heeft onderzocht. Hij heeft de blijdschap onderzocht, hij heeft het genot van bezit geproefd, hij heeft gekeken naar de waarde van vermaak, hij heeft gezocht naar het voordeel van werken en tenslotte heeft hij de wijsheid zelf onderzocht. Al deze dingen zullen de komende keren wel uitgebreider aan de orde komen.

Prediker vond ook geen genot in zijn onderzoek. Opmerkelijk dat hij zegt dat het *een treurige bezigheid is, die God aan de mensenkinderen heeft gegeven (13)*. Blijkbaar

is het zoeken naar zingeving een bezigheid waar alle mensen toe veroordeeld zijn. En dat klopt ook wel. Geleerden zijn het er over eens dat er een paar vragen zijn waar de mens van alle tijden mee bezig is: Wie ben ik, waar kom ik vandaan, waar leef ik voor, waar ga ik naar toe!

Ook in dat opzicht is er dus niets nieuws onder de zon. Filosofen van alle tijden hebben naar antwoorden gezocht. En het zijn ook de levensvragen waar Prediker over nadacht. Hij observeerde de mensen. Hij zag waar de mensen dag in, dag uit mee bezig waren. Hij zag ze ploegen, zaaien en oogsten. Hij zag ze werken, rusten, eten, drinken en slapen. Hij zag mensen gaan en komen. Hij zag de mens ploeteren, worstelen om het hoofd boven water te houden. Hij zag de mens op zoek naar voldoening, naar vreugde. En bij alles wat hij zag vroeg hij zich af: is dit nou alles.....is dit het nou.....Is dit alles wat er is, dezelfde vraag die de popgroep Doe Maar in de tachtiger jaren in één van z'n liedjes zingt.

Dat zoeken naar zingeving was voor Prediker nog moeilijker dan voor – zeg maar – gewone mensen. We hebben net gehoord dat Prediker al zijn wijsheid en heel z'n hart heeft ingezet in zijn onderzoek. Het hart dat is in bijbelse taal de zetel van ons verstand. En zelfs zijn hoeveelheid wijsheid en kennis hebben hem bij alles wat hij onderzocht niets opgeleverd dat hem voldoening gaf. Als zelfs Prediker, met al zijn wijsheid, geen hoger doel kan vinden in zijn zoektocht naar antwoorden, hoe hopeloos staat het er dan wel niet voor met al het leven onder de zon. Prediker kan maar één conclusie trekken: zelfs in veel wijsheid zit veel verdriet. *Wie kennis vermeerdert, vermeerdert leed.* Want bij alles wat je mag ontdekken met je verstand, komen er vanzelf weer nieuwe vragen boven. Zo gaat dat bij het vermeederen van kennis. Denkt u maar aan alle ontdekkingen die wij doen op medisch vlak. We kunnen ontzettend veel als het bijvoorbeeld gaat over het ontstaan van het menselijk leven. We laten een embryo ontstaan in een reageerbuis en planten het later in de baarmoeder. Maar meteen komt dan de vraag boven of het geoorloofd is om de overige embryo's te vernietigen. Vaak worden deze foetussen ingevroren om eventueel later nog eens te gebruiken. Maar wat moet je dan met ingevroren foetussen van een verongelukte moeder. Die kunnen niet meer ingeplant worden bij de biologische moeder. Maar het is wel menselijk leven! Mag alles wat je kunt. Mag je een mens 'kweken', mag je het materiaal daarvan gebruiken, mag je de genen van mensen manipuleren. Hoe meer we ontdekken, hoe vaker we geconfronteerd worden met de vraag of het wel geoorloofd is. Kennis vermeerdert leed.

Wil Prediker daarmee zeggen dat het niet goed is om kennis te vergaren en wil hij daarmee ook zeggen dat het allemaal maar zinloos wat mensen ondernemen. Nee, ik denk niet dat dat zijn conclusie is. Ik geloof dat God ons zelfs stimuleert om al onze kennis en kunde in te zetten. Toen hij de mens plaatste in deze wereld heeft hij de opdracht gegeven de aarde te vervullen en te onderwerpen. Daar hoort ontwikkeling bij.

Prediker wil ons laten ontdekken dat er heel veel is waar we nooit helemaal grip op krijgen in onze door zonde aangetaste wereld. Er is zoveel dat buiten ons vermogen ligt. Er is zoveel dat krom is in deze gebroken wereld en waar zelfs Prediker, met al z'n kennis, wijsheid en macht geen invloed op heeft. *Het kromme kan niet rechtgemaakt worden en wat ontbreekt kan niet meegeteld worden (15).*

Prediker wil ons laten zien dat er heel veel is dat voor ons te groot is. Of je nu een Prediker bent of, zoals wij, een plattelander van de Veluwe. Voor de echte antwoorden moeten we hoger kijken dan onder de zon of onder de hemel. Alleen in het kennen van de levende God is er antwoord te vinden op de vraag waar je vandaan komt, waar je voor leeft en waar je naar toe gaat. Vandaar ook dat diezelfde Prediker in het Spreukenboek heeft opgeschreven dat de eerbied voor die God het begin van alle wijsheid is (9:10). AMEN